

Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2024 - 2025

Kunnanhallitus 14.11.2022 § 231
778/02.02.00/2022

Valmistelija

talousjohtaja Petteri Ristikangas, puh. 044 740 1103

Valtuuston tulee hyväksyä vuoden loppuun mennessä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio (KuntaL 110 §). Sen hyväksymisen yhteydessä on myös hyväksyttävä kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarvio on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvioesityksen keskeiset tunnusluvut:

	TA 2023	TA 2022	TP 2021
Kunnallisvero%	9,36	22,00	22,00
Kiinteistövero% (asunto)	0,65	0,65	0,65
Verotulot *	56,1	97,6	97,5
Valtionosuudet *	11,1	43,1	40,9
Toimintamenot *	-74,3	-160,6	-157,1
Vuosikate *	8,0	1,5	7,4
Investoinnit *	9,6	6,7	4,7
Poistot *	7,4	6,7	6,8
Lainat per asukas	3 160	3 632	3 480
*milj. euroa			

Nostot talousarvioesityksestä

Kuntatalous on syksyllä 2022 historiallisen suuren mullistuksen edessä, kun sote- ja pelastustoimen tehtävien järjestämisvastuu siirtyy vuoden 2023 alussa toimintansa aloittaville hyvinvointialueille. Uudistuksen seurauksena kuntien toiminnan kustannukset vähenevät ja käyttötalouden menot supistuvat puoleen. Toimintatulojen arvioidaan laskevan noin 30 %. Toimintakate kuntataloudessa supistuu n. 60 %. Vastaavasti valtionosuuksia, verotuloja ja veromenetysten korvauksia vähennetään koko maan tasolla siirtyviä kustannuksia vastaavasti. Merkittävä muutos kuntien tehtävissä toteutuu hallitusohjelman mukaisesti vuonna 2025, kun pääosa TE-toimistojen henkilö-, työnantaja- ja yrityspalveluista sekä näiden palveluiden hankintatehtävät siirtyvät valtiolta kunnille.

Kuntapalveluissa sivistyspalveluiden asema vahvistuu merkittävästi vuodesta 2023 eteenpäin. Talousarvion vuoden 2023 toimintamenoista sivistyspalveluiden osuus on 62 prosenttia eli noin 55,8 milj. euroa. Kunta myös panostaa merkittävästi sivistyspalveluiden resursseihin. Opetushenkilöstöä lisätään erityisesti erityisopetukseen ja kaksi uutta modernia koulurakennusta lähtee rakentumaan.

Toimintamenot

Tuloslaskelman mukaiset toimintamenot ovat noin -74,336 milj. euroa, supistumista yht. -53,7 %:n edestä eli euroina n. -86,250 milj. Hyvinvointialueelle on siirtymässä n. 89,031 milj. ja peruskunnan toimintamenojen uudet nettolisäykset ovat yht. 2,781 milj. euroa (sisältää

vähennyksenä myös esim. tukipalveluista poistuvia soten menojen osuuksia).

Henkilöstömenojen 41,1 milj. euron osuus kaikista toimintamenoista on yht. 55 %. Henkilötyövuosia on budjetoitu jääväksi kuntaan yhteensä 803. Toteutuessaan henkilötyövuotta vastaava henkilöstökulu olisi noin 51 175 euroa.

Palvelujen ostot vähenevät -53,232 milj. eurolla eli n. -77,1 %. Merkittävät erät kuten erikoissairaanhoidon ja suuri osa muusta asiakaspalvelujen ostoista poistuvat. Jatkossa suurin osa asiakaspalvelujen ostoista muodostuu varhaiskasvatuksen palveluseteleistä, joita myönnettäisiin talousarvion perusteella n. 3,290 milj. euron edestä, kasvua budjetoitu n. 0,5 milj. euroa. Muita olennaisempia muutoksia ovat mm. toimistopalveluiden käytön vähentyminen (sotea vastaava osuus talous- ja henkilöstöhallinnossa), työterveyspalveluiden käytön vähennys (sote), verotuskustannusten vähennys (liittyy verotulojen leikkaukseen), työvoiman vuokrauksen vähennys, rakennusten kunnossapitokustannuksiin tehty lisäys terveyskeskuksen elinkaari- ja koulukuljetusten kallistuminen. Palveluiden ostojen osuus kaikista toimintamenoista on yht. 21 % ja euromäärä yht. 15,768 milj.

Verotulot ja valtionosuudet

Kunnan verotulojen kokonaismääräksi on talousarviossa arvioitu 56,1 milj. euroa, kun ne vuonna 2022 tulevat olemaan n. 101 milj. euroa. Tilitettävä yhteisöveron muutos koko maan osalta olisi n. -30 %, mikä osaltaan pienentää kunnan yhteisötulokertymän 5,4 milj. euroon. Kiinteistöverokertymäksi on talousarvioon arvioitu 6,1 milj. euroa.

Valtionosuutta arvioidaan kertyvän noin 11.145 milj. euroa (vuoden 2022 arvio n. 44 milj. euroa).

Vuosikate, tilikauden tulos ja kumulatiivinen tulos

Vuoden 2023 talousarvioehdotuksessa vuosikatetta muodostui 7,955 milj. euroa ja tilikauden tulos on 0,563 milj. euroa ylijäämäinen. Kunnan talous muodostuisi toteutuessaan tasapainoiseksi, mutta ei rahoituksen suhteen.

Vuoden 2022 talousarvion tuloksen ennakoidaan syyskuun estimaatin perusteella jäävän n. -0,618 milj. euroa alijäämäiseksi. Estimaatin mukainen kehitys tarkoittaisi kumulatiivisen tuloksen säilymistä n. 5,436 milj. eurossa. Vuodelle 2023 tuloskehitys muodostuisi talousarvioesityksen mukaisesti n. 0,563 milj. euroa ylijäämäiseksi. Tämä merkitsee toteutuessaan n. 6,000 milj. euron kumulatiivisen ylijäämän säilymistä talouden puskurina kiinteistöjen tase-arvojen alaskirjauksiin. Taloussuunnitelmavuosina puskurit tulevat käytettyä ja tasearvoja jää edelleen poistettavaksi.

Investoinnit

Talousarviovuoden 2023 nettoinvestoinneiksi muodostuu peräti n. 9,6 milj. euroa. Summa on merkittävän suuri johtuen päiväkotikiinteistön ajoittumisesta samaan aikaan, kun kunta satsaa myös palloiluhallin pohjarakenteisiin ja osallistuu kuntaosuudella Kumpusen kevyenliikenteen väylän rakentamiseen. Jatkavana kohteena on uusi pelastusasema 3,0 milj. euroa (kokonaisarvo 5,7 milj. euroa). Kuntatekniikan maa- ja vesirakentamiseen käytetään talousarviovuonna 3,6 milj. euroa. Kunnanhallituksen alaisen elinkeinoelämän kehittämiseen sekä maa-alueiden hankintaan arvioidaan käytettävän 0,8 milj. euroa.

Toimitilojen leasingkohteiden rahoitusosuuksia on arvioitu kertyvän vuonna 2023 noin 17,0 milj. euroa. Alkavina kohteina ovat Ahmon koulukeskus ja Siilinlahden koulu yhteensä vuonna 2023 14,0 milj. euroa. (kokonaisarvo yht. 55,0 milj. euroa).

Vuosikate 7,955 milj. euroa riittää investointien 80 % omarahoitusosuuteen. Investoinneista viidennes rahoitetaan lainarahalla.

Lainakanta

Kunnan kokonaislainamääräksi muodostuu n. 67,7 milj. euroa eli 3 160 €/asukas, edellyttäen että asukaslukuennuste 21 413 asukkaasta toteutuu. Hyväksyessään talousarvioesityksen valtuusto myöntää vuodelle 2022 enintään 13,4 milj. euron lainanottovaltuuden.

Talousarvioiden käsittelyt lautakunnissa

Lautakunnat ovat käsitelleet esityksensä. Sivistyslautakunta on tehnyt esityksestä poikkeavan esityksen opetuksen tuntikehityksen kasvattamisesta.

Kunnanjohtajan ehdotus vuoden 2023 talousarvioksi ja vuosien 2024-2025 taloussuunnitelmaksi on liitteenä. Kunnanhallitukselle jaetaan myös talousarvion oheisaineistona investointeihin liittyvät lautakuntien hankekohtaiset esitykset, joiden tarkemmasta esittelystä vastaavat tarvittaessa palvelualuejohtajat hallituksen kokouksessa.

Päätöksen vaikutusten ennakoarviointi: ---

Päätösehdotus	<p>Kunnanhallitus hyväksyy kunnanjohtajan ehdotuksen vuoden 2023 talousarvioksi ja vuosien 2024 - 2025 taloussuunnitelmaksi ja esittää sen edelleen kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi.</p> <p>Edelleen kunnanhallitus hyväksyy kunnanhallituksen alaisten yksiköiden tulosaluejaon ja -sisällön talousarviokirjan mukaiseksi.</p> <p>Taloussuunnitelmalla on oikeus tehdä teknisluonteisia korjauksia kunnanvaltuustolle menevään talousarviokirjan teksteihin kunnanhallituksen mahdollisten muutosesitysten lisäksi.</p>
Päätös	<p>Kunnanhallitus kuuli talousarvion yleisesittelyn ja seuraavien palvelualueiden esittelyt: elinvoima- ja konsernipalvelut sekä yhteiset palvelut.</p> <p>Muilta osin esittelyt ja asian varsinainen päätöskäsittely siirrettiin 15.11.2022 klo 14 alkavaan kokoukseen.</p>